

West-Vlaanderen: toepassing van regionaal-ekonomisch beleid

Dr. J. Theys, Adjunkt-Direkteur-Generaal GOM - West-Vlaanderen

Het is pas na de tweede wereldoorlog dat in ons land het regionaal-ekonomisch beleid op expliciete wijze ingang heeft gevonden, hoewel de oprichting in 1935 van de Dienst voor Ekonomisch Herstel toch als een aanduiding kan gelden voor belangstelling vanwege het centraal beleid voor de regionale problematiek. In het 'Rapport général sur le chômage dans la région frontalière et les mesures capables de le résorber'¹ dat in 1936 door ir. J.M.L. Demeyere ten behoeve van de Dienst voor Ekonomisch Herstel werd opgemaakt, werd onder meer de uitvoering van infrastrukturele werken voorgesteld om de ekonomische ontwikkeling van het grensarbeidersgebied in West-Vlaanderen te ondersteunen.

Voor een uitdrukkelijk, motiverend en gestructureerd pleidooi voor een discriminatoire regionaal-ekonomische politiek ten gunste van West-Vlaanderen zijnde 'een probleemgebied, aangetast door een cumulatief proces van strukturele verzwakking' moest worden gewacht tot na de tweede wereldoorlog, toen in 1954 het boek 'Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen' verscheen². Verwezen werd naar de ervaring opgedaan met de regionaal-ekonomische politiek in andere landen.

In voormeld boek werd het standpunt verdedigd en toegelicht dat de afbakening van een ontwikkelingsgebied in West-Vlaanderen niet noodzakelijk moest samenvallen met de gewesten met de hoogste werkloosheid. De voorkeur werd uitgesproken voor het afbakenen van een ontwikkelingsgebied langs de verkeersas Kortrijk-Brugge. Het zal voor velen zeker leerrijk zijn de argumentatie die hier werd aangebracht door te nemen vooraleer eventuele uitspraken te doen over de voorbijevolutie van het sociaal-ekonomisch leven in West-Vlaanderen en het gevoerde beleid. Het tijdspektief ontbreekt al te dikwijls bij het benaderen van een gegeven problematiek en oordeelvorming terzake.

In het boek 'Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen' werd gesteld dat de afbakening van een gebied op de verkeersas Kortrijk-Brugge niet méér beduidde dan dat aan de ontwikkeling van het ekonomisch leven aldaar gedurende een zekere periode prioriteit zou worden verleend. Er werd vooropgezet dat industrializatie in de Westhoek op zichzelf wenselijk leek, maar er werd aan toegevoegd 'daar zijn de transportfaciliteiten zo beperkt, de 'amenities of life' zo schaars en het industrieel klimaat nog zo weinig ontwikkeld dat de industrializatie van deze agrarische gewesten niet dan met grootscheepse middelen zou mogelijk zijn en dat de resultaten zich slechts na een lange periode zouden laten gevoelen'. Via de ontwikkeling

langs de verkeersas Brugge-Kortrijk, door industrializatie in kernen en niet lintindustrializatie, zou — zo werd gesteld — ook de ekonomische uitbouw van het arrondissement Ieper gebaat wezen en later zou het ontwikkelingsgebied kunnen verschoven worden naar het Ieperse.

De idee van discriminatie op regionale grondslag was in ons land verre van gemeengoed. In Wallonië verklaarde men zich over het algemeen voorstander van niet-ingrijpen, doch men aarzelde niet om onmiddellijk daarvan af te wijken voor het struktuurprobleem van de Borinage. Ook in Vlaanderen was er geen eensgezindheid omdat niet alle Vlaamse gewesten struktureel zwak waren.

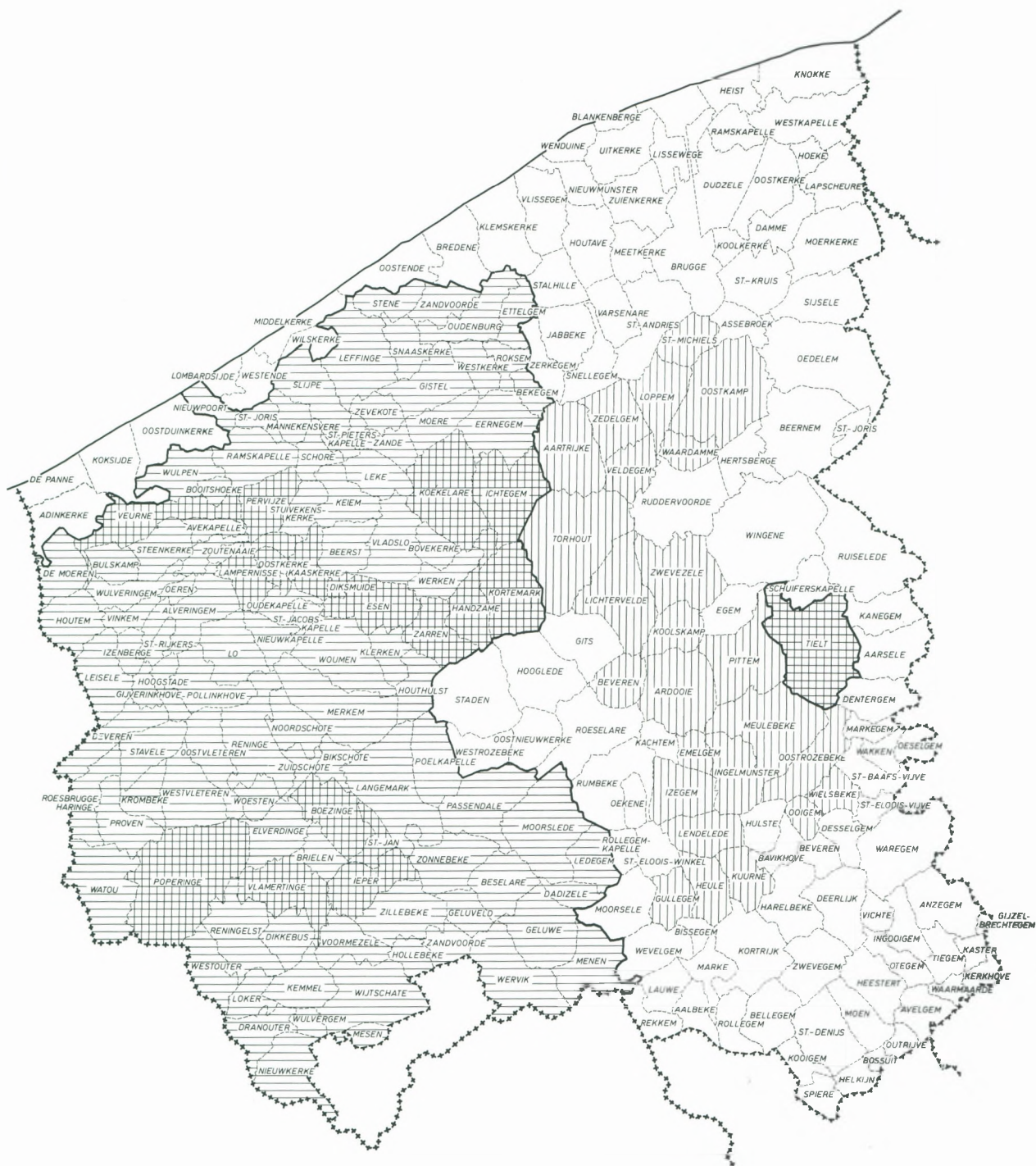
In 1959 werd tenslotte in ons land de wet 'tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de ekonomische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten' (wet van 18 juli 1959) van kracht.

Op 26 oktober 1959 werd de lijst bekend gemaakt van de gemeenten die werden aangeduid als behorend tot de ontwikkelingsgewesten. In West-Vlaanderen betrof het 43 gemeenten met een totale bevolking van circa 247.300 personen. De meeste gemeenten situeerden zich op de as Brugge-Kortrijk (26 gemeenten in de toenmalige omschrijving; circa 171.700 inwoners). Aansluitend op deze gemeenten was er een uitloper in de richting Veurne, met 11 gemeenten en circa 33.200 inwoners die behoren tot de huidige arrondissementen Diksmuide en Veurne; ook de gemeente Ichtegem (5.700 inwoners) behorend tot het arrondissement Oostende sloot hierop aan. Tenslotte waren er 5 gemeenten (circa 36.700 inwoners) van het arrondissement Ieper die een geïsoleerde kern uitmaakten (zie kaart).

Door de wet van 18 juli 1959 brak de regionale ekonomische politiek, dit wil zeggen de officiële discriminatie ten voordele van door de Overheid vastgelegde ontwikkelingsgewesten, door in ons land, wat met volvoering werd onthaald in West-Vlaanderen. Dit belette niet dat van meetaf aan ook kritische bedenkingen werden geformuleerd. In het tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt' gebeurde dat door de heer G. Declercq, beheerder van de in 1954 opgerichte Westvlaamse Economi-

(1) Demeyere J.M.L., 'Rapport général sur le chômage dans la région frontalière et les mesures capables de le résorber', Cabinet du Premier Ministre, Office de Redressement Economique, april 1936.

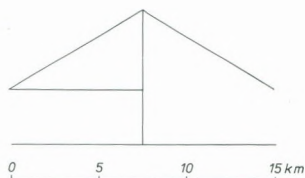
(2) Declercq G. en Vanneste O., 'Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen. Een Regionaal-Ekonomische studie', in opdracht van de nv Bank van Roeselare, Roeselare, 1984, 377 blz.



toepassing wet 18 juli 1959



toepassing wet 14 juli 1966



WES

sche Raad (WER)³. Een fundamenteel punt van kritiek was dat de wet van 18 juli 1959, de zogenaamde 'regionale' wet, ondergeschikt was aan de wet van 17 juli 1959, de zogenaamde 'algemene' wet, waarbij de zorg tegen de excessen van de konjunctuur overheerste. Een ander belangrijk punt van kritiek was dat de afbakening van de ontwikkelingsgewesten te ruim was geschied⁴; de voorkeur werd uitgesproken voor het beperken van de geldende voordelen tot enkele uitgekozen steden en gemeenten. Anderzijds werd de noodzaak onderstreept om via een gecoördineerde actie van verschillende departementen (en niet enkel Economie) de ontwikkeling van de ontwikkelingsgewesten te stimuleren.

Er werd door de Westvlaamse Economische Raad gepleit voor een concentratie van de inspanningen. Gesteld werd: 'Niet iedere gemeente die behoort tot de ontwikkelingsgebieden moet bij voorbaat een industrieterrein aanleggen: koördinatie van de krachten op enkele goed uitgekozen kernen, waar de verkeerstechnische uitrusting nu reeds belangrijke troeven biedt, is geboden'⁵. Tevens werd gewezen op de grote betekenis van een verbetering van de infrastructuur en de vereiste om prioriteiten vast te leggen. De Westvlaamse Economische Raad, geruggesteund door het Westvlaams Economische Studiebureau (WES), besteedde grote aandacht aan de benutting van de wet van 18 juli 1959 en voerde ondermeer een stimulerende actie opdat de nodige industriegronden zouden ter beschikking komen; aan sommige gemeentebesturen werd, na studie, aangeraden af te zien van besteding van fondsen voor industrialisering⁶.

Het probleemgebied West-Vlaanderen, gekenmerkt door een kumulatief proces van structurele verzwakking, werd geleidelijk gevat in een proces van rekonversie en economische opgang en op het ogenblik van de volkstelling eind 1961 was dit reeds cijfermatig aanwijsbaar. Het statistisch materiaal ontbreekt om dit verloop zeer nauwkeurig te omschrijven. Enkele gegevens over het verloop van de werkgelegenheid zijn echter uitermate indicatief.

Een beeld van de totale werkgelegenheid (inclusief werkgevers, zelfstandigen, helpers) is enkel te verkrijgen uit de volkstellingen.

Volgens de gegevens van de volkstellingen van 31 december 1947 en 31 december 1961 was de totale werkgelegenheid in West-Vlaanderen stijgend van circa 308.650 tot 331.900 personen, dit is met 23.250 eenheden. Bij de mannen was er een toename van ongeveer 6.700 arbeidsplaatsen en bij de vrouwen van 16.550 arbeidsplaatsen. De ontwikkeling situeerde zich zeer duidelijk op de as Brugge-Kortrijk.

Een analyse op het niveau van de bestuurlijke arrondissementen⁷ wijst uit dat er een daling was van de werkgelegenheid in de arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne, die samen het ontwikkelingsgebied Westhoek uitmaken zoals thans erkend door de EG, evenals in het arrondissement Tielt, met een opvallende teruggang bij de mannen en een toename bij de vrouwen. In de Westhoek⁸ was er bij de mannen een daling van bijna 3.800 arbeidsplaatsen of 8,7% en in het arrondissement Tielt van ruim 2.000 arbeidsplaatsen of 10,3%; bij de vrouwen werd tegelijk een aangroei geregistreerd van respectievelijk 780 en 1.240 arbeidsplaatsen, dit is 5,9% en 21,3%. Het aantal arbeidsplaatsen per

100 aldaar woonachtige beroepsactieven (exclusief dienstplichtigen) bedroeg eind 1961 in de Westhoek slechts 72,6 en 78,6 in het arrondissement Tielt tegenover 93,1 in de rest van West-Vlaanderen.

Hoewel in de Westhoek op gemeentelijk initiatief reeds betrekkelijk vroeg gronden voor industrievestiging werden aangewezen (Koninklijk Besluit in 1951 voor Poperinge, in 1956 voor Diksmuide en in 1957 voor Ieper) kwam de industrialisering er niet echt op gang.

Daar bleek dat de gemeenten waar een industriezone werd voorzien, in het algemeen niet in staat waren om een geëigend instrument te bieden voor een planmatige uitbouw van deze industriegronden, werd besloten om voor de provincie West-Vlaanderen, met uitzondering van de gemeenten behorend tot het werkveld van de in 1960 opgerichte Interkommunale vereniging Leiedal, de Westvlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en Rekonversie (WIER) op te richten, die in 1964 aktief werd.

Door de Westvlaamse Economische Raad werd in het begin van de jaren zestig uitdrukkelijk bij de Centrale Overheid aangedrongen op een bijzonder regionaal ontwikkelingsprogramma voor de Westhoek, in analogie met wat werd gedaan voor Borinage-Centrum en Zuiderkempen. In maart 1962 besliste het Ministerieel Comité voor Economische en Sociale Coördinatie (MCESC) dat de Westhoek het voorwerp zou uitmaken van bijzondere overheidszorg. Nog voor het einde van 1962 werd door het WES een ontwerp van ontwikkelingsplan neergelegd dat heeft geleid tot een eerste 5-jarenplan voor de Westhoek (1964-1968), dat later werd gevolgd door een tweede 5-jarenplan (1969-1973)⁹. In datum van 11 december 1964 keurde het MCESC een eerste programma goed voor uitrustingswerken op industrieparken in de Westhoek, waarvan de kosten volledig ten laste zouden vallen van de rijksbegroting; de WIER werd aangeduid als het aangewezen regionaal orgaan voor de aankoop van de gronden en het bouwrijp maken. Te onderstrepen valt dat bij de aanvang van de

(3) Declercq G., 'Regionale economische politiek breekt door', *West-Vlaanderen Werkt*, nr. 2, 1959, blz. 46-50.

(4) Het genot van de maatregelen kon bovendien worden uitgebreid tot de ondernemingen die aan de rand van het ontwikkelingsgewest gelegen waren.

(5) Vanneste O., 'Westvlaamse Ontwikkelingsgewesten', *West-Vlaanderen Werkt*, nr. 3, 1959, blz. 93.

(6) Zie: Verslag Westvlaamse Economische Raad over het jaar 1960, WER-WES, Brugge, blz. 7.

(7) De bestuurlijke arrondissementen worden behandeld volgens de omschrijving zoals geldend op heden.

(8) Als er statistische gegevens worden verstrekt over de Westhoek betreft het hier telkens de 3 arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne in hun huidige omschrijving. Deze omschrijving valt niet steeds samen met de Westhoek erkend als ontwikkelingsgebied.

(9) De Westhoek werd voor de toepassing van deze 5-jarenplannen afgelijnd als zijnde het gedeelte van West-Vlaanderen omvattende de toenmalige bestuurlijke arrondissementen Diksmuide, Ieper, Veurne en Oostende, met uitzondering van de kustgemeenten behoudens Nieuwpoort, evenals de stad Menen (arrondissement Kortrijk) en de gemeenten Dadizele, Ledegem en Moorslede (arrondissement Roeselare).

werking van de WIER, met een werkingsgebied dat ruim de grenzen van de Westhoek overschreed, de aanleg van industrieterreinen in de Westhoek als prioriteit werd gesteld¹⁰.

Het is dan ook na 1964 dat op systematische wijze de aanleg van industriezones in de Westhoek werd aanpakkt. In 1967 konden door de WIER de eerste verkoopen geschieden op industrieterreinen in de Westhoek.

De uitvoering van het eerste 5-jarenplan (1964-68) kwam eerder moeilijk op gang. Niettegenstaande de beslissing van het MCEC van 11 december 1964 een bedrag van 410 miljoen fr. te besteden gedurende de programmaperiode, werd in 1965 geen begin van uitvoering gegeven door de diverse ministeries. De WER kwam in 1965 dan ook herhaaldelijk tussen om hierin verandering te verkrijgen en formuleerde prioriteiten terzake¹¹. De uitvoering van het Plan van de Westhoek nam in 1966 een aanvang.

Toen de gebieden werden aangeduid die konden genieten van de bepalingen van de wet van 14 juli 1966 'Wet tot tijdelijke instelling van uitzonderlijke hulpverlening ter versnelling van de economische reconversie en ontwikkeling van de steenkolenmijngebieden en van bepaalde andere gewesten die met ernstige en dringende problemen te kampen hebben' werd de Westhoek, op voorstel van de WER, aangeduid evenals de stad Tielt (toenmalige omschrijving). De Westhoek viel samen met de omlijning van toepassing voor het eerste 5-jarenplan voor de Westhoek, met uitzondering van Adinkerke en Wilskerke.

De wet van 14 juli 1966 voorzag de mogelijkheid van grotere rentebonifikatie, toelage in kapitaal evenals zekere fiskale vrijstellingen (vrijstelling van onroerende voorheffing, verdubbeling van afschrijvingspercentage). De wetgeving van 17 en 18 juli 1959 bleef van kracht.

De conjunktuurinzinking, die in West-Vlaanderen de werkloosheid (volledig en gedeeltelijk werklozen) in de jaren 1964-68 met circa 45% deed oplopen en in het Rijk met 87%, was uiteraard niet bevorderlijk om de industrievestiging in de Westhoek en het Tielts te ondersteunen. Bij de herleving van de conjunktuur werden door de Regering kredietbeperkingsmaatregelen ingevoerd. In het jaarverslag van 1969 van de WER valt te lezen dat de gelijke toepassing van de kredietbeperkingsmaatregelen in de stimuleringsgebieden en in de reeds geïndustrialiseerde gebieden remmend was voor de Westhoek; de WER heeft de aandacht van de Centrale Overheid toen opnieuw gevraagd voor dit aspect.

Toch kan worden vastgesteld dat vanaf 1968-69 de Westhoek in beduidende mate is gaan participeren in de economische opgang van West-Vlaanderen die omstreeks 1958 een aanvang had genomen en zich met kracht had doorgezet tijdens de zestiger jaren, toen geheel West-Europa een periode van forse welvaarts-toename beleefde.

Het op gang brengen van een nieuw elan voor een bepaald gebied is geen eenvoudige opdracht. Voor de Westhoek en het arrondissement Tielt was de taakstelling zeer zwaar omdat de terugloop van de werkgelegenheid in land- en tuinbouw evenals van zelfstandigen en helpers in ambachtswesen en handel en diensten zwaar doorwoog op het globale resultaat van creatie en verlies van arbeidsplaatsen.

Ontleding van de gegevens van de volkstellingen

van 31 december 1961 en 31 december 1970 laten toe een beeld te schetsen van de omvang en de aard van het werkgelegenheidsverloop. Aan te stippen valt dat in voormelde periode enkel de provincies Brabant (+43.000), Antwerpen (+34.000), Limburg (+29.000) en West-Vlaanderen (+24.000) een stijging van de totale werkgelegenheid vertoonden.

Volgens de gegevens van de volkstellingen van 31 december 1961 en 31 december 1970 was de totale werkgelegenheid in West-Vlaanderen stijgend van circa 334.000 tot 358.400. De creatie van nieuwe arbeidsplaatsen was aanzienlijk groter dan het verschil tussen voorgaande cijfers (+24.400).

In West-Vlaanderen als geheel verminderde het aantal zelfstandigen, werkgevers en helpers in de periode 1961-70 met ongeveer 22.200 eenheden¹². Het aantal arbeidsplaatsen voor loon- en weddetrekkenden steeg echter met circa 46.400 eenheden. Het aandeel van de loon- en weddetrekkenden in de totale werkgelegenheid is aangegroeid van tweederden in 1961 tot drievierden in 1970.

De vermindering van de werkgelegenheid voor zelfstandigen, werkgevers en helpers was in de vrij uitgesproken agrarisch gebleven arrondissementen (Diksmuide, Ieper, Tielt, Veurne) procentueel niet zoveel groter dan in Overig West-Vlaanderen, maar het impact op de smalle basis van totale werkgelegenheid was in de Westhoek en het arrondissement Tielt ongeveer dubbel zo groot als in Overig West-Vlaanderen (zie tabel 1).

De procentuele toename van de werkgelegenheid voor loon- en weddetrekkenden tussen 31 december 1961 en 31 december 1970 was in de Westhoek (+27,3%) en in het arrondissement Tielt (+24,9%) groter dan in Overig West-Vlaanderen (+19,7%), maar uitgedrukt in verhouding tot de aanwezige beroepsbevolking was de toename in de Westhoek (+9,7%) en in het arrondissement Tielt (+10,4%) geringer dan in Overig West-Vlaanderen (+13,1%).

In vergelijking met de periode 1947-61 was er toch een gunstige kentering aan te wijzen. Enkel in het arrondissement Diksmuide was er in de periode 1961-70 een daling van de totale werkgelegenheid (-300), en dit in veel geringere mate dan in de periode 1947-61 (-1.400).

In het arrondissement Tielt was er in de periode 1961-70 groei bij de mannen (+227) en bij vrouwen (+648). In de Westhoek concentreerde de aangroei zich in het arrondissement Ieper, met toename bij de mannen (+461) en de vrouwen (+1.265). In het arrondissement Veurne was er globaal ongeveer een stabilisering, met echter een verdere daling bij de mannen. In het arrondissement Diksmuide situeerde de daling zich volledig bij de mannen.

Hoewel er in de Westhoek en in het arrondissement Tielt onbetwistbaar een verbetering optrad, werd toch nog niets van de achterstand opgehaald ten opzichte van Overig West-Vlaanderen.

De noodzakelijk reconversie was niettemin duidelijke

(10) Zie Jaarverslag 1965 WIER.

(11) Zie Jaarverslag 1965 WER.

(12) Op te merken valt dat bij de volkstellingen heel wat helpsters niet als dusdanig worden geregistreerd.

1. Evolutie van de totale werkgelegenheid, naar sociale stand, 1961-70

	Westhoek	Arrond. Tielt	Overig W.-Vlaand.	W.-Vlaand.
<i>Werkgevers, zelfstandigen, helpers</i>				
31 december 1961	27.454	11.801	72.304	111.559
31 december 1970	21.634	9.317	58.404	89.355
Index	78,8	79,0	80,8	80,1
<i>Loon- en weddetrekkenden</i>				
31 december 1961	26.704	13.451	182.298	222.453
31 december 1970	33.976	16.794	218.126	268.896
Index	127,3	124,9	119,7	120,9
<i>Totaal (alle sociale standen) (a)</i>				
31 december 1961	54.159	25.252	254.606	334.017
31 december 1970	55.628	26.127	276.595	358.350
Index	102,7	103,5	108,6	107,3
<i>Toename of vermindering per 100 beroepsaktieven op 31 dec. 1961</i>				
Werkgevers, zelfstandigen, helpers	-7,8	- 7,7	- 5,1	- 5,8
Loon- en weddetrekkenden	+9,7	+10,4	+13,1	+12,2
Totaal	+2,0	+ 2,7	+ 8,0	+ 6,4

(a) Inclusief sociale stand onbekend.

lijk gestart. Dit blijkt uit een analyse van het verloop van de werkgelegenheid naar hoofdsectoren.

De aangroei van de totale werkgelegenheid was in de Westhoek haast volledig te danken aan de sekundaire sektor, met vooral toename in de eigenlijke industrie en in mindere mate in de bouwsektor. In het arrondissement Tielt was er van bijkomende jobs in de tertiaire sektor nog geen sprake. In Overig West-Vlaanderen, waar de industrialisatiegraad reeds vrij groot was in het begin van de jaren zestig, was er in de periode 1961-70 reeds meer groei in de tertiaire dan in de sekundaire sektor.

De gegevens van de onderscheiden volkstellingen zijn naar sektor van tewerkstelling niet volledig vergelijkbaar. Omwille van de vergelijkbaarheid is de te-

werkstelling in reparatie van voertuigen en rijwielen evenals van schoenen en lederwaren¹³ bij de industrie geteld. Het verloop van de totale werkgelegenheid tussen 31 december 1961 en 31 december 1970 is weergegeven in tabel 2.

Eerder verrassend wellicht is de vaststelling dat in de periode 1961-70 de toename van de werkgelegenheid in de industrie in de Westhoek en in het arrondissement Tielt verhoudingsgewijze groot was. Per 100 aldaar woonachtige beroepsaktieven kwamen er in de industrie in de periode 1961-70 4,4 arbeidsplaatsen bij in de Westhoek en 4,1 in het arrondissement Tielt tegen-

(13) Kode 671 en 672 volgens de telling van 31 december 1970. In 1970 opgenomen bij de tertiaire sektor.

2. Evolutie van de totale werkgelegenheid (alle sociale standen), naar hoofdsectoren, 1961-70

	In absolute cijfers (afgerond)			Per 100 beroepsaktieven op 31 december 1961		
	West- hoek	Arrond. Tielt	Overig West- Vlaand.	West- hoek	Arrond. Tielt	Overig West- Vlaand.
Primaire sektor (land- en tuinbouw, visserij)	-3.620	-1.130	- 6.300	-4,9	-3,5	-2,3
Industrie, energie, water	+3.260	+1.320	+ 9.570	+4,4	+4,1	+3,5
Bouwbedrijf	+1.260	+ 610	+ 3.290	+1,7	+1,9	+1,2
Totaal sekundaire sektor	+4.520	+1.930	+12.860	+6,1	+6,0	+4,7
Tertiaire sektor (handel en diensten)	+ 300	0	+14.100	+0,4	0	+5,2
Algemeen totaal (a)	+1.470	+ 870	+22.000	+2,0	+2,7	+8,0

(a) Inclusief onnauwkeurig bepaalde activiteiten.

over 3,5 in Overig West-Vlaanderen.

Bij een aandeel van bijna 20% van de Westvlaamse beroepsbevolking boekte de Westhoek in de periode 1961-70 ongeveer 23% van de toename van de totale werkgelegenheid in de industrie. Het aandeel in de aangroei in alle sectoren samen bleef echter beperkt tot 6%, ingevolge een relatief sterke vermindering in de primaire sektor en het praktisch uitblijven van deelname aan de groei in de tertiaire sektor. Voor het arrondissement Tielt, met 8,4% van de Westvlaamse beroepsbevolking, was er tussen 1961 en 1970 een aandeel in de groei in de industrie van iets meer dan 9%, doch van minder dan 4% in de totale aangroei.

Het is duidelijk dat het industrialiseringsproces in de Westhoek in de zestiger jaren effectief op gang werd gebracht en dat er in het arrondissement Tielt een revitalisering plaatsvond.

Analyse van de gegevens van de RSZ wijst uit dat in het begin van de jaren zestig de Westhoek, in tegenstelling met het arrondissement Tielt, nog in onvoldoende mate deel had in de groei van de werkgelegenheid in de industrie in West-Vlaanderen. Pas na de top van de hoogconjunctuur van 1964 is daarin verandering gekomen.

De wet van 30 december 1970 betreffende de economische expansie trad in de plaats van de bijzondere expansiewetten van 18 juli 1959 en 14 juli 1966, met dien verstande dat categorie 1 van de wet van 30 december 1970 inzake afbakening overeenstemde met de toepassingsgebieden van de wet van 14 juli 1966 en categorie 2 de toepassingsgebieden van de wet van 18 juli 1959 omvatte.

Het tweede 5-jarenplan voor de Westhoek dat ten uitvoering werd gelegd tijdens de jaren 1969-73 heeft het vestigingsklimaat in de Westhoek ten gronde in gunstige zin gewijzigd, door een adequaat aanbod van industriegronden, bepaalde infrastructuurwerken (onder meer inzake watervoorziening) en dankzij een verbeterde verkeerstechnische ontsluiting. Aan te stippen valt dat in januari 1973 ook een programma van streekanimatie in de Westhoek werd goedgekeurd.

De algemene verslechtering van de economische toestand in België was er oorzaak van dat het tweede 5-jarenplan geen formeel vervolg meer kreeg, hoewel daar nog behoefte aan was. Een aantal buitenlandse bedrijven hebben een wezenlijke aanbrenghet tot industrialisering van de Westhoek geleverd en tevens valt te wijzen op vestigingen in joint-venture (Belgisch en buitenlands kapitaal) evenals Belgische vestigingen die de mogelijkheden van dit gebied hebben erkend. In 12 van dergelijke industriële bedrijven van enige omvang (HD Lee, Levi-Strauss & Cy, Mopan, Autonoom, Westimex, Purina Protein Europe, Carpet Yarns, Godiva, Cobar, Santens, Fullwood-Packo, Snauwaert-Depla) die sinds 1969 actief werden in de Westhoek, was er eind 1984 een bezoldigde tewerkstelling van samen ongeveer 2.300 personen. Volgens de gegevens van de RSZ was er in de periode 1968-84 in de industrie in de Westhoek een aangroei van circa 2.200 personen. Hoewel er onbetwistbaar diversifikatie heeft plaatsgehad van het eigen bedrijfsleven en nieuwe initiatieven werden op gang gezet, blijkt de aanwinst aan arbeidsplaatsen in de industrie hoofdzakelijk van buitenuit te zijn aangebracht. Dit sluit niet uit dat benevens door buitenland-

se bedrijven (zoals Westimex) ook vanuit de Westhoek zelf ingespeeld werd op specifieke mogelijkheden van de Westhoek (zuivelindustrie, suikerfabriek) en dat die tendens zich recent sterker affirmeert, onder meer via de diepvriesindustrie.

De volkstellingen van 31 december 1970 en 1 maart 1981 laten toe de trend van het tewerkstellingsverloop aan te geven, ook al dient er rekening mee te worden gehouden dat de industriële werkgelegenheid tot omstreeks 1974 nog stijgend verliep en pas nadien sterk is teruggevallen.

De zeer sterke teruggang van zelfstandigen, werkgevers en helpers, vooral kenmerkend voor de periode 1961-70¹⁴, heeft zich tussen 1970 en 1981 niet meer met dezelfde intensiteit voorgedaan. Toch was het effect van deze terugloop nog altijd noemenswaard in de Westhoek en in het arrondissement Tielt.

Niettegenstaande de economische crisis was de totale werkgelegenheid in de Westhoek en het arrondissement Tielt groter in 1981 dan in 1970, dankzij een toename van het aantal bezoldigden die verhoudingsgewijs (in relatie met de beroepsbevolking) groter was dan in Overig West-Vlaanderen. Dit konstreert opvallend met het verloop in de periode 1961-70.

Wel dient te worden vastgesteld dat de totale werkgelegenheid voor mannen overal is gedaald, behoudens in het arrondissement Tielt. Bij de vrouwen was er overal een uitgesproken toename¹⁵ (zie tabel 3).

Volgens de gegevens van de volkstellingen was er in de periode 1970-81 in de Westhoek een toename van 3,3 arbeidsplaatsen per 100 aldaar woonachtige beroeps-actieven en van 2,0 in het arrondissement Tielt tegenover 1,6 in Overig West-Vlaanderen.

De gegevens van de volkstellingen van 31 december 1970 en 1 maart 1981 zijn onderling vergelijkbaar wat de sectoren van tewerkstelling betreft¹⁶.

In deze periode van crisis is ook in de Westhoek de werkgelegenheid in de industrie regressief geweest, doch in relatief mindere mate dan in Overig West-Vlaanderen. In het arrondissement Tielt was er een zeer geringe teruggang in de industrie en nog groei in het bouwbedrijf (zie tabel 4).

Terwijl er in de periode 1961-70 geen of nauwelijks groei was in de tertiaire sektor in het arrondissement Tielt en in de Westhoek, levert de periode 1970-81 een ander beeld. Vooral in de Westhoek was de vooruitgang groot; toch werd het groeitempo van Overig West-Vlaanderen niet gehaald.

Het aantal arbeidsplaatsen per 100 aldaar woonachtige beroepsactieven (werkgelegenheidscoëfficiënt) bedroeg volgens de volkstelling van 1 maart 1981 in de

(14) Volgens de volkstellingen: daling van gemiddeld 1.100 per jaar in de periode 1947-60 en 2.470 per jaar in de periode 1961-80.

(15) De beroepsbevolking (exclusief dienstplichtigen) groeide in West-Vlaanderen bij de mannen aan met 5.228 eenheden en bij de vrouwen met 37.366 eenheden. In de Westhoek was er bij de mannen een daling (-886) en bij de vrouwen een toename (+6.315). In het arrondissement Tielt was er toename bij de mannen (+428) en bij de vrouwen (+2.187).

(16) Reparatie van voertuigen en gebruiksgoederen is sinds 1970 bij de tertiaire sektor opgenomen, in tegenstelling met de volkstelling van 31 december 1961.

3. Evolutie van de totale werkgelegenheid, naar sociale stand, 31 december 1970 - 1 maart 1981

	Westhoek	Arrond. Tielt	Overig W.-Vlaand.	W.-Vlaand.
<i>Werkgevers, zelfstandigen, helpers</i>				
31 december 1970	21.634	9.317	58.404	89.355
1 maart 1981	19.056	7.808	53.971	80.835
Index	88,1	83,8	92,4	90,5
<i>Loon- en weddetrekkenden</i>				
31 december 1970	33.976	16.794	218.126	268.896
1 maart 1981 (a)	38.995	18.955	227.326	285.276
Index	114,8	112,9	104,2	106,1
<i>Totaal (alle sociale standen) (b)</i>				
31 december 1970	55.628	26.127	276.595	358.350
1 maart 1981 (a)	58.051	26.763	281.303	366.117
Index	104,4	102,4	101,7	102,2
<i>Toename of vermindering per 100 beroepsactiviteiten op 31 dec. 1970</i>				
Werkgevers, zelfstandigen, helpers	-3,6	-4,8	-1,5	-2,2
Loon- en weddetrekkenden	+6,9	+6,8	+3,2	+4,2
Totaal	+3,3	+2,0	+1,6	+2,0
<i>Volkstelling 1 maart 1981</i>				
Tewerkgestelde werklozen (c)	1.083	232	5.877	7.192
Tewerkgestelden in bijzonder tijdelijk kader	264	71	1.070	1.405
Stagiairs wettelijke beschikkingen	116	53	958	1.127

(a) Inclusief tewerkgestelde werklozen, tewerkgestelden in het bijzonder tijdelijk kader en stagiairs (volgens de wettelijke beschikkingen).

(b) Inclusief sociale stand onbekend.

(c) De gegevens wijken in aanzienlijke mate af van de statistiek per eind februari 1981 van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening. De gegevens zijn opgemaakt naar de woonplaats van de betrokkenen.

4. Evolutie van de totale werkgelegenheid (alle sociale standen), naar hoofdsectoren, 31 december 1970 - 1 maart 1981 (a)

	In absolute cijfers			Per 100 beroepsactiviteiten op 31 december 1970		
	West- hoek	Arrond. Tielt	Overig West- Vlaand.	West- hoek	Arrond. Tielt	Overig West- Vlaand.
Primaire sektor	-1.746	- 967	- 3.188	-2,4	-3,1	- 1,1
Industrie, energie, water	- 922	- 196	-21.165	-1,3	-0,6	- 7,4
Bouwbedrijf	- 320	+ 560	- 1.291	-0,4	+1,8	- 0,4
Totaal sekundaire sektor	-1.142	+ 364	-22.456	-1,7	+1,2	- 7,8
Tertiaire sektor	+5.188	+1.278	+30.206	+7,1	+4,0	+10,5
Algemeen totaal (b)	+2.423	+ 636	+ 4.708	+3,3	+2,0	+ 1,6

(a) Voor 1981 inclusief tewerkgestelde werklozen, tewerkgestelden in het bijzonder tijdelijk kader en stagiairs (hoofdzakelijk in tertiaire sektor tewerkgesteld).

(b) Inclusief onnauwkeurig bepaald.

Westhoek circa 75 eenheden en in het arrondissement Tielt 78 eenheden tegenover nagenoeg 88 in Overig West-Vlaanderen.

Er is in de Westhoek en in het arrondissement Tielt nog duidelijk een achterstand in vergelijking met Overig West-Vlaanderen, maar de achterstand is sinds de jaren zestig versmald.

5. Evolutie van de werkgelegenheidscoëfficiënt

	31 dec. 1947	31 dec. 1961	31 dec. 1970	1 maart 1981
Westhoek	74,0	72,6	76,7	74,5
Arrond. Tielt	84,6	78,6	82,9	78,4
Overig W.-Vlaand.	89,5	93,1	96,7	87,7

De situatie van dalende werkgelegenheid, vastgesteld in de periode 1947-61, werd in de Westhoek en in het arrondissement Tielt gestuit en omgebogen in groei. Deze groei, gerealiseerd in een fase van diepgaande rekonversie, kon echter nog niet verhinderen dat een uitwijking van beroepsactiviteiten verder plaatsvond.

De crisis is een moeilijke periode voor het voeren van een effectief regionaal-ekonomisch beleid. Het is in dergelijke periodes dat het voeren van een discriminatoir beleid ten gunste van achtergebleven gebieden opnieuw wordt bedreigd.

In recente regeringsverklaringen werd aangegeven dat het de bedoeling was om de expansiewetgeving fundamenteel te herzien in de richting van belastingsstimuli. De GOM - West-Vlaanderen heeft zijn standpunt terzake duidelijk bepaald en aan de betrokken Ministers ter kennis gebracht.

Hierbij is onder meer gesteld¹⁷ dat via fiskale maatregelen van algemene aard er geen enkele differentiatie is ten gunste van achtergebleven gebieden. De GOM - West-Vlaanderen is van oordeel dat er in elk geval een regionale expansiewetgeving moet verzekerd blijven, die zelfs in grotere mate dan in het verleden discriminerend dient te zijn ten gunste van de ontwikkelingsgebieden. Tevens wordt gepleit om bij de steunverlening aan KMO's een voldoende grote discriminatie ten gunste van de ontwikkelingsgebieden te voorzien.

Er valt aan te stippen dat door de EG-beschikking van 22 juli 1982 het ontwikkelingsgebied Westhoek beperkt werd tot de bestuurlijke arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne. De stad Tielt werd niet meer erkend als ontwikkelingsgebied.

In 1985 diende de EG een beslissing te nemen over de eventuele verlenging van het statuut van ontwikkelingszone voor bepaalde gebieden (niet voor de Westhoek). Bij deze gelegenheid heeft de GOM - West-Vlaanderen, op basis van een omstandige nota, gepleit om ook het arrondissement Oostende te erkennen als ontwikkelingsgebied, doch zonder succes. Illusterend voor het gerechtvaardigd karakter van deze vraag is de vaststelling dat de werkgelegenheidscoëfficiënt in het arrondissement Oostende is gedaald van 91,5 in 1947 tot 88,4 in 1970 en 79,8 in 1981.

Door de Verordening nr. 1787/84 van 19 juni 1984 inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) werd de mogelijkheid geboden om op

nieuw een specifiek integratiekader op het vlak van de inspanningen ten gunste van de Westhoek tot stand te brengen.

In tegenstelling met de situatie in het eerste en het tweede 5-jarenplan voor de Westhoek zijn de maatregelen van de geïntegreerde aktie voor de Westhoek niet van toepassing op een deel van het arrondissement Oostende noch in de stad Menen en de gemeenten Dadizele, Ledegem en Moorslede, maar wel in de kustgemeenten De Panne en Koksijde.

Over de geïntegreerde aktie voor de Westhoek wordt gehandeld in het artikel dat hierna volgt.

(17) Zie: West-Vlaanderen Werkt, nr. 1, jaargang 1986, blz. 31.

Met de ASLK is het goed zaken doen.

Een echte partner is net zo begaan met de zaak als uzelf. Zo'n partner is de ASLK. Want de ASLK bezorgt u krediet op maat. Zowel kort- als langlopend. En zoals altijd behoren de ASLK-tarieven ook voor dit soort leningen tot de interessantste op de markt. Beginnende middenstanders en trouwe klanten genieten bovendien van extra voordelen. Door onze know-how op gebied van financiering en krediet kunnen wij u vaak nieuwe wegen wijzen. Uw ASLK-agentschap stelt u graag in contact met onze specialisten.

ASLK-SERVICE VOOR UW BEDRIJF

ASLK 
we doen met u mee